

Željka
Čorak

Grumen poticanja

IVE ŠIMAT BANOV, *Kosta Angeli Radovani*,
Zagreb, Disput, 2011., 272 str.
ISBN 978-953-260-148-0

Nastanak forme - slikarske, kiparske, arhitektonske, vezan je s koncepcijom vremena. Vrijeme dvadesetog stoljeća odvilo se u velikom ubrzanju, odakle i poseban naglasak na tendencijama sažimanja. Ne gubiti vrijeme na detalje, na naraciju, na pretjerane opise, čitati što brže, sagledati u jednom trenu: “manje je više”. Dakako da se te tendencije sažimanja iskazuju na različite načine. Poslije Drugog svjetskog rata one se očituju unutar prevladavajuće *estetike raznostranog trokuta*. To znači da se, u nasljeđu figuracije i u velikom dijelu apstrakcije, preferira dinamična ravnoteža, asimetrija, organika. Potvrde u formama tako su posvudašnje da se može govoriti o stilu nekoliko poratnih desetljeća, a meni je milo zvati ga enformelom. Tome stilu, dajući općem najbolje pojedinačno, pripada i Kosta Angeli Radovani. Svakako je njegovo kiparstvo kiparstvo sažimanja. Traži se samo ono što se zna, što je rečeno, ili se bira upravo ono što se ima. Tako je Kosta Angeli Radovani, nakon poticajnog studija u Italiji, izabrao specijalku Frana Kršinića: između Rodina i Maillola, izabrao je, dakako, Maillola. Nije ga zanimala priča, a naročito ne parola, ili, kako krasno kaže Ive Šimat Banov, bavio se “izbavljenjem zbilje oblika iz ruku proroka, tema i ideja”. Ljudsko lice, žensko tijelo, bilo mu je dovoljno da se uživljuje u demijurški položaj: da sve spoznaje ispočetka, da bez paragrafa formulira zakon. Ta pozicija djeteta, ili Boga, imala je kod Koste Angeli Radovanija obratno polazište. Bog, stvarajući oblik, zna što će mu biti duša. Dijete razbija igračku

da vidi što je unutra. Kosta Angeli Radovani gradio je igračku da sam od sebe sakrije tu unutrašnjost i da se može igrati njezinog vječnog traženja.

Sve ono što se može kazati o naravi forme Koste Angeli Radovanija, kako opet izvanredno formulira Ive Šimat Banov, o “jedinstvu obloga i oštoga, teškoga i lakoga, reljefa i punog oblika”, o “pradomovini njegovih oblika – o grumenu”, na mnoge je načine već rečeno, a precizno i na nov način pogođeno u ovoj odličnoj monografiji. Izabrat ću stoga samo jednu malu podtemu koja mi je dugo vremena zanimljiva i poticajna. Ive Šimat Banov točno postavlja Kostu Angeli Radovanija između Kršinića i Lončarića, Boureka, Lipovca, Jakića. To se najbolje obrazlaže depatetizacijom kipa i otvaranjem vrata za humorno i ironično. Ali taj gusti kip-idol, kip ne za čitanje nego za razmatranje, gdje “pokret može trajati kao nepokretno”, uključuje prostor oko sebe gotovo kao narativni element. Naizgled sušta suprotnost Giacomettiju, koji postavlja stalagmitske likove u zračnu masu prostora (trga), tvarne mase žena Koste Angeli Radovanija sjede na postamentima kao na drugoj kiparskoj temi, temi od vlastite važnosti; one s postamenta ironijski iskoračuju; postament postaje klupa koja relativizira apsolutizam antropomorfno; a i kad ga nema, osjeća se tema tla, zona mjerila kipa koja zadire u promatračev (i autorov) prostor. Tako se *povijest postamenta* ukazuje kao zanimljiv motiv kiparstva Koste Angeli Radovanija; kao most između naslijeđenog i onoga što će slijediti: most nad onim što je u

svom prekrasnom završnom akordu Ive Šimat Banov nazvao “tihim vodama”.

Sadržaj je ove monografije, i ovoga trenutka, kako antiklasik (ili prividni antiklasik) postaje klasik. U arzama i tezama

sabiranja i razlaganja, u kakvima teče i prolazi svijet, Kosta Angeli Radovani svakako je znamenita postaja, a Ive Šimat Banov sagradio mu je dostojan spomenik. x